

Carlos Guzmán, filòleg expert en l'obra de Tísner, va ser l'encarregat de posar sobre la taula els trets que defineixen la llengua literària d'aquest escriptor, i per fer-ho es va centrar en una anàlisi de les peculiaritats lingüístiques de la novel·la *Paraules d'Opòton el Vell*. Si la prosa de Tísner mostra, en general, una singular habilitat per combinar registres i entrellaçar fluidament passatges ampul·losos i cultes amb expressions de to ben diferent (col·loquial o fins i tot vulgar), en la seva novel·la més original això es reproduïx però passat pel sedàs d'un llenguatge volgutament artificiosos i de múltiples matisos. Guzmán va explicar que el registre emprat per Opòton, el protagonista-narrador, és fruit del joc que preexisteix a la novel·la mateixa, i en virtut del qual tota la narració és la traducció d'un antic text nahua. Per adaptar el seu model de llengua a aquesta ficcionalització, l'autor recorre a trets lingüístics propis de les cròniques medievals catalanes (arcaïsmes lèxics, una exposició narrativa plena d'interrupcions, l'ús de refranys i proverbis) així com també del nahua literari (en especial, l'ús de sinònims i paràfrasis per evocar repetidament un mateix concepte). El resultat d'aquesta hibridació tan complexa, segons Guzmán, depassa la mera imitació per esperar en el lector, d'una manera única i colpidora, la descoberta de l'«alteritat».

Finalment, el professor de la UAB Xavier Luna-Batlle va traçar les línies mestres del model lingüístic de Calders. Després de definir l'obra caldersiana com a «antielefantiàtica» o, dit d'altra manera, oposada a l'obvietat i a l'excés de transcendència que denuncien Trabal i el Grup de Sabadell, Luna-Batlle va fer un repàs del ric ventall de recursos lingüístics de què es val Calders per servir la seva concepció literària, presidida pel distanciament i la ironia. En són exemples l'ús d'una precisió o detall banal en el moment just en què sembla que la narració hagi de derivar en el registre patètic (la qual cosa, a més de crear un efecte humorístic, posa en relleu la tènue frontera entre allò obertament transcendental i el ridícul) o bé l'ús insòlit i sorprenent de frases fetes i expressions fixades. A l'hora del debat amb el públic, es va recordar fins a quin punt Calders vetllava perquè la seva llengua fos absolutament pulcra des del punt de vista de la correcció, lliure de barbarismes i calcs de l'espanyol (un model, doncs, divergent del de Sales). Luna-Batlle va cloure la seva exposició amb aquestes paraules: «en Calders, la llengua convencional i la llengua elaborada van de bracet en un món en què l'agrimensor i el poeta són el mateix personatge. És una manera intel·ligent de veure el món, i de viure».

Potser, al cap i a la fi, trobar l'equilibri entre naturalitat i pulcritud lingüística (més enllà de les dificultats associades a un procés de normalització incomplet com el del català) no és una fita inabastable; potser depèn, en darrer terme, de la destresa i voluntat de l'escriptor a l'hora de triar i confegir l'entramat lingüístic perfecte per al seu propi univers literari.

Diana COROMINES

Trobada aranesa a la UB (29 d'octubre de 2012). — El dia 29 d'octubre de 2012 la Universitat de Barcelona va acollir una desena d'estudiosos i investigadors interessats en la realitat cultural i lingüística aranesa, que van exposar públicament els resultats de les seues recerques. Aquesta trobada, anomenada *Mirades sobre l'Aran i l'occità aranès*, va ser organitzada pel professor José Enrique Gargallo, amb la col·laboració de Maria-Reina Bastardas, Joan Fontana, Antonio Torres (professors, també, de la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona) i Aitor Carrera (director de la Càtedra d'Estudis Occitans de la Universitat de Lleida). Tots ells participen en el projecte *Paremiologia romànica: refranys meteorològics i territori*, finançat pel Ministeri d'Economia i Competitivitat estatal i dirigit pel mateix Gargallo. I això és el que explica que les intervencions toquessin, directament o indirecta, qüestions geogràfiques o toponímiques, o que abordessin aspectes geolingüístics o geoparemiològics, sempre amb el territori com a referència. La inauguració de la jornada va anar a càrrec de Meritxell Simó, en representació del Deganat de la Facultat de

Filologia de la UB, i Yvonne Griley, Directora General de Política Lingüística de la Generalitat. L'ordre dels ponents va ser rigorosament alfabètic. Claudi Aventin i Ricard Novell, de l'associació de guies turístics Aran Culturau, van tractar de *Cartografia e excursionisme*. Aitor Carrera, de la Universitat de Lleida, va repassar la variació geogràfica de l'occità de la Vall d'Aran, amb especial atenció als proverbis, en la intervenció *Unitat i diversitat de l'aranès: geolingüística i geoparemiologia*. El va seguir Josep del Rio, bascòleg, que va revisar algunes de les etimologies coromnianes referides a macrotopònims aranesos a través de la ponència *Ressons bascons en la toponímia d'Aran*. Tot seguit, Roger Ferran, estudiant de la Universitat de Barcelona, va tenir l'oportunitat d'exposar als assistents el seu treball comparatiu de l'aranès i l'occità de la Gàrdia Piemontesa, a Calàbria, que porta per títol *L'aranès i el gardiòl: estudi de dues comunitats perifèriques de l'occità*. Per cloure la primera part, el poeta aranès Xavier Gutiérrez va repassar i analitzar diverses composicions rimades araneses del darrer segle referides al paisatge en l'exposició *Lengua, territori e poesia (1912-2012): eth desencantament d'un paisatge*. El segon bloc va començar amb una intervenció de Xavier Lamuela, de la Universitat de Girona: *Eth bon us. Pel cultiu de les virtualitats expressives de l'aranès*. Va agafar el relleu Jèp de Montoya, expresident de l'Institut d'Estudis Aranesi, que va proposar als assistents una *Passejada pels textos fets en aranès a través del temps* amb documents dels darrers vuit segles. La darrera intervenció d'aquest segon bloc va anar a càrrec de Xavier Moral, de la Direcció General de Política Lingüística, que va tractar de qüestions legals: *Aspectes de la llei 35/2010 sobre l'occità*. Es preveia també una darrera intervenció sobre la vida social de l'aranès a càrrec de Jordi Suils, de la Universitat de Lleida, que finalment no va poder ser present a l'acte. Cal remarcar que una trobada d'aquesta mena, que va comptar amb algunes desenes d'assistents, té ben pocs precedents a la capital del Principat.

Aitor CARRERA
Universitat de Lleida
Càtedra d'Estudis Occitans

Conferència de Jean-Louis Massoure sobre « Le gascon, les mots et le système » (7 de novembre de 2012). — En el marc de la sèrie anual de conferències DMOO (Dimecres del Mirail a l'Ostal d'Occitània) celebrades per la secció d'occità de la Universitat de Toulouse II- Le Mirail, el doctor Jean-Louis Massoure, autor del llibre *Le gascon, les mots et le système*, va donar aquesta conferència el 7 de novembre de 2012. El conferenciant, segons va dir primer, és natiu de Chèze, poble del Pirineu gascó, i la seva primera llengua va ser l'occità («le patois» com se solia dir) abans d'aprendre el francès als sis anys, a l'escola. Pel que fa a la conferència, Massoure indica, tot seguit, que la intenció era presentar i explicar el contingut del llibre: « Mon ouvrage prend en compte, et le plus possible, les données nouvelles fournies par l'Atlas linguistique de la Gascogne sans toutefois penser un instant épuiser le sujet [...]. Pourtant mon ouvrage n'est pas seulement un ouvrage de pure description; une configuration nouvelle des cartes de l'ALGc, leur superposition, permettent de montrer, à l'image des clichés radiographiques, comment certains processus occupent le même espace, ou s'y distribuent, ou bien s'excluent. »

Per exemplificar aquest mètode de superposició, el conferenciant començà superposant dos mapes de color corresponents al sufix -ARIU, -ARIA. El mapa de síntesi mostra (citem, traduint) «com les realitzacions diftongades es concentren en un triangle N.-O., i com les produccions diftongades lliuren, en la zona meridional, una mena d'encreuament [*chassé-croisé*].» Hom pot preguntar-se, així, «per què els dos sufixos no cobreixen zones de diftongació exactament superposables.» Massoure, a tall d'hipòtesi, explica que «és com si la caiguda de la final àtona masculina era associada (?) al pas de A a [ɛɪ] / [eɪ] dins la zona concernida mentre que el manteniment d'aquesta ma-